

תשע"ו - Lech Licha - WhatsApp

(1- מהי הכוונה הפנימית בענין האכילה -

יש להבין מדוע הקב"ה ברא את האדם באופן כזה שבשביל קיומו זקוק לאכילה, דלכאורה תמוה, למה עשה ה' ככה שהאדם - מין המדבר - צריך לקבל את חיותו ממאכלים גשמיים - ממין הדומן הצומח והחי - שהם למטה ממדריגתו! אלא הענין הוא:

הנה, על פי סוד המטרה הכללית של עבודת האדם היא בשביל 'עבודת ה' ה' היינו, כל דבר גשמי, כולל מאכלים גשמיים, כולל מטוב ורע, ועבודת האדם היא 'לברר' את הטוב מן הרע, ע"י שמשמש בו לשם שמים, כדי לעבוד את ה', שאז החלק הטוב נכלל בקדושה.

וענין ה'בירור' נעשה ביותר במאכלים גשמיים, שבאכילה לצורך עבודת ה', לא רק שהאדם משתמש באוכל בשביל עבודת ה', כי אם שהמאכל עצמו נעשה חלק מהחיות של אדם העובד את ה'.

וזו הכוונה העליונה בכך שהאדם צריך לקבל את חיותו ממאכלים שהם למטה ממדריגתו - כי זהו תכלית ענין האכילה, שהאדם יעלה את המאכלים ממדריגתם העצמית - דומם צומח חי - להתעלות ולהתכלל במדריגת 'אדם' ועל ידי זה באלקות, והרי בזה משלימים רצונו של הקב"ה בענין ה'בירורים'.

(ע"פ תו"א ח"י שרה ד"ה יגלה לן טעמי)

(2- הטעם לסדר הולדת האבות אברהם, יצחק ויעקב -

אמרו רז"ל: 'האבות הן הן המרכבה', והפירוש הפנימי בזה, שהם בחינת 'מרכבה' להמדות העליונות דאצילות, כמרכבה שהיא בטלה לגמרי לרוכבו, כך האבות היו בטלים במציאות לגבי המדות העליונות דאצילות, ולכך מדות אלו האירו בעולם דרך האבות.

והנה, מדתו של אברהם היא החסד, כנראה בפשטות מהנהגתו של אברהם בהכנסת אורחים, מבלי להתחשב כלל אם הם ראויים לכך, וכן מרומז בהכתוב 'אברהם אוהבי', שאהבה היא ביטוי למדת החסד. וענין החסד של אברהם היא חסד בלתי מוגבל כלל, שלכן לא היה מבחין למי להשפיע, אלא כולם טובים בעיניו, עד שגם האכיל ערביים שהשתחוו לעפר רגליהם.

ועל פי זה מובן הטעם לבקשת אברהם 'לו ישמעאל יחיה לפניך', שלכאורה תמוה, ברור שאברהם ידע על מהותו של ישמעאל, שהוא בחינת 'לעומת זה' וקליפה, ואם כן, מדוע ביקש כך? אלא משום שבחינתו של אברהם הוא חסד בלי גבול, שאינו מתחשב כלל עם מהות המקבל, אלא משפיע לכולם, לכך ביקש שישפיע חסד גם לישמעאל.

אך, אין זה מהראוי שישפיע תוספת חיות לקליפות, לכן אחרי אברהם נולד יצחק שענינו גבורה - מניעת ההשפעה. אך גם זה אינו נכון, לפי שהוא גבורה מוחלטת, היינו העלם עד הסוף, שגם מזה יצא דבר בלתי רצוי, דכשאלקות בתכלית ההעלם אזי יש מקום להרגשת המציאות והישות בתוקף, וזהו ענין הקליפות.

ולכן אחריו בא בחינת יעקב, שענינו מדת התפארת, שהוא המזיגה הנכונה בין חסד וגבורה, השפעה, אבל במדה המתאימה. (ע"פ תו"א לך לך ד"ה אנכי מגן לך)

(3- הטעם הפנימי לאמירת ברכת 'מגן אברהם' בבוקר דוקא -

כתיב 'וישכם אברהם בבוקר', והפירוש הפנימי בזה: שבכל בוקר מתעוררת מדת חסדו של הקב"ה ומאירה ומתגלית בעולם. שכן בחינת אברהם היא מדת החסד, כנאמר 'אברהם אוהבי', ואהבה היא ביטוי למדת החסד.

והנה, חסד זה של אברהם היא ללא כל הגבלות, חסד בלי גבול ממש, ואף שזהו גילוי גדול ונעלה ביותר, בכל זאת ממנו יכול לבוא תוצאות בלתי רצויות, כמשל אדם שגומל חסד עם כולם, ללא להבחין אם הוא ראוי לכך או לא, שאין זה כפי הכוונה, שגם הרשעים יקבלו חסד.

ולמעלה, הנה, מהשפעה בלתי מוגבלת זו של אברהם - שכאמור לגבה כולם טובים בעיניה - גם הקליפות והסטרא אחרא היו מקבלים תוספת חיות, יותר מכפי הצורך לעצם קיומם (שגם בזה יש כוונה - שתהיה בחירה חפשית).

ובגלל הארה עצומה זו בכל בוקר של חסד דאברהם, תיקנו חז"ל לברך אז ברכת 'מגן אברהם', שענינה הפנימי של 'ברכה' הוא המשכה (כלשון 'ויברך את הגמלים' - שהורידים למטה בארץ), היינו כדי 'להמשיך' בחינת 'מגן' ומכסה להעלים ולהסתיר קצת על בחינת 'אברהם', ואזי הקליפות לא יוכלו לקבל חיות בלי גבול, ובמילא, במשך כל היום, יש ביכולת בני ישראל לעבוד עבודתם בהכנעת, ביטול והפיכת הקליפות לקדושה.

(ע"פ תו"א לך לך ד"ה אנכי מגן לך)

(4- 'ויהי ערב' - צמצום, 'ויהי בוקר' - גילוי אור אלקי, 'יום אחד' - גילוי אחדות השם -

כתיב 'ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד', והדבר תמוה מדוע נאמר 'יום אחד' ולא יום ראשון כמו בשאר הימים (יום שני, יום שלישי וכו')?

אלא ע"פ הביאור הפנימי הדבר יומתק:

ידוע, אשר כוונת הקב"ה בבריאת כל העולמות היא להיות לו יתברך דירה בתחתונים, היינו, שיהיה עולם שמרגיש את עצמו כמציאות עצמאית ו'יש' בפני עצמו, ויחד עם זה יומשך ויאיר בו גילוי אלקות.

וכדי שכוונה זו תושלם צריך להיות שילוב של ב' ענינים - ההעלם על אורו יתברך כדי שיתהווה עולם שמרגיש את עצמו ל'יש' ומציאות, וגם יש צורך בהארה וגילוי אלקות.

וזוהו פירוש הכתוב הנ"ל - 'ויהי ערב', שצריך להיות בחינת 'ערב' היינו צמצום והעלם על האור האלקי, וגם צ"ל בחינת 'בוקר' - אור וגילוי ממנו יתברך, כדי שיהיה ענין 'יום אחד' - גילוי אחדותו יתברך האמיתית (ש'אין עוד מלבדו' ממש) בעולם.

וזוהו ענין 'ביטול היש', דהיינו שאכן קיימת מציאות שבהרגשה היא נפרדת מאלקות, וע"י המשכת גילוי אלקות בתוך מציאות זו, היא מתבטלת לאלקות. משא"כ אילו היה גילוי מדת החסד בלבד (ויהי בוקר), בלי צמצום וגבורה (ויהי ערב), אין זה 'ביטול היש' (יום אחד), אלא שמלכתחילה אין מציאות של 'יש', ואין זה כפי הכוונה העליונה.

(ע"פ תו"א לך לך ד"ה ענין לך לך)

(5- עבודת המילה ברוחניות בנפש האדם -

כשם שיש מילה בגשמיות (הסרת ערלת הבר), כמו כן יש מילה ברוחניות, בנפש האדם, והיא העבודה של 'מילת הלב', כמו שכתוב (דברים י, טז) 'ומלתם את ערלת לבבכם'.

כלומר: תוכן המילה בגשמיות הוא להסיר את עור הערלה המכסה על הברית, ובדומה לכך הוא ענין המילה ברוחניות בלב האדם, להסיר את הערלה המכסה ומסתירה על הלב.

הביאור:

בתוך לבו של כל יהודי טמון כח להתעורר באהבה אמיתית לה', רק שאהבה זו מכוסה באהבות זרות ותאוות ותענוגי עולם הזה, שהן הערלה המכסה על 'הלב', ורק לאחר שהאדם מסיר את ערלת הלב, היינו שמכניע את יצרו הרע ועוקר את תאוות עולם הזה מלב - שייך שתתגלה בלבו אהבה אמיתית להקב"ה. וכדברי החובות הלבבות (פרק ג' אופן כה): "כשם שאי אפשר שישכנו האש והמים בכלי אחד, כן לא תשכון ביחד בלב אהבת ה' ואהבת עולם הזה".

ועבודה זו של הסרת הערלה ע"י פעולת האדם היא ענינה של עבודת התשובה, שלפי תוכנה הפנימי אינה על עבירות דוקא, אלא 'תשובה' היא ענין 'השבת' הנפש - 'דהיינו, חזרת הדברים למקורן ושרשן... להשיב נפשו שירדה מטה מטה ונתלכשה בדברים גשמיים, אל מקורה ושרשה, לדבקה בו יתברך, לבטל רצונו מפני רצון עליון" (לקו"ת שבת שובה סו, ג).

(ע"פ תו"א לך לך ד"ה בעצם היום הזה)

(6- 'המחדש בטוב מעשה בראשית' - איזה חידוש ושינוי יש במעשה הבריאה -

בברכת קריאת שמע אומרים: 'המחדש בטוב בכל יום תמיד מעשה בראשית', ולכאורה תמוה: "איזה חידוש יש בשמים ובארץ מיום לחיבורו" (סידור עם דא"ח)? היינו, נראה במוחש אשר כל מעשה בראשית עומד בקיומו ובמצבו מעת בריאתו בלי שינוי, ומהו אם כן החידוש והשינוי שיש בהם בכל יום ויום?

אך הביאור הוא:

ע"פ פנימיות הענינים, אין הכוונה לחידוש או שינוי בהבריאה מיום אחד לחיבורו, אלא עצם מציאות העולמות וקיומם, הוא הדבר המתחדש תמיד במעשה בראשית. שהרי "הקב"ה ברא כל הנבראים מאפיסה מוחלטת" (רמב"ן ר"פ בראשית), היינו שהתהווה היא באופן של 'יש מאין', והרי אין 'חידוש' גדול מזה, שמתהווה דבר חדש לגמרי שלא היה קיים כלל במציאות.

וחידוש זה הוא תמידי בכל רגע, כי היות שזו מציאות חדשה, לא תמשיך להתקיים בלתי שיהיה בו כח המחדשו כל העת, ואילו היה הקב"ה מפסיק ח"ו לחדש את העולם אף לרגע, היה הכל חוזר להיות 'אין' ואפס ממש, כמו לפני ששת ימי בראשית ממש (תניא שער היחוד והאמונה פ"א).

וזוהו 'המחדש בטוב בכל יום תמיד מעשה בראשית' - שהקב"ה 'מחדש' את כל מעשה בראשית 'מאין ליש' בתמידות ממש. (ע"פ תו"א לך לך ד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם)

(7- צמצום בדרך 'פרסא' - אור של תולדה בלבד -

"כל ההשתלשלות מעולם ועד עולם הוא ע"י מסך 'פרסא' מפסיק בין כל עולם" (תו"א ד"ה ולא יקרא). כלומר, בגלל המרחק הרוחני בין כל עולם שהוא גדול מאד, לכך כדי שיתהווה העולם שלמטה יש צורך בהעלם והסתרה על האור האלקי שבעולם העליון. וזהו ענין ה'פרסא' - מסך רוחני המעלים על האור והחיות האלקית שבעולם שלמעלה ממנו.

העלם זה נמשל למסך גשמי (וילון) עב המעלים כל כך על האור, עד שמעט האור הבוקע דרך המסך נקרא 'אור של תולדה' (עץ חיים שמ"ב פ"ב).

הביאור בזה: ה'מסך' משנה כל כך את האור הראשון, עד שהאור הנמשך דרכו אין בו את האיכות של האור הראשון, אלא הוא במהות אחרת לגמרי. ולכן נקרא 'אור של תולדה', שזהו רק ה'תולדה' של האור הראשון, ולגבי האור הראשון הוא אור 'חדש' ממש.

משל לכך: רב הלומד עם תלמידים קטנים ו'מוריד' את הסברא לדרגתם, הנה, כשהתלמיד אינו שייך כלל להבין את הסברא, הרב מלביש את הסברא ב'משל', והמשל הוא מדברים פשוטים גשמיים שהם זרים ורחוקים מהסברא השכלית עצמה, רק שע"י המשל התלמיד יכול להבין קצת מן הנמשל, אמנם, הבנת השכל מתוך המשל היא כמו שכל אחר, והוא מ'עולם אחר' לגמרי לגבי 'עולמו' של הרב (ראה תו"א וירא).

כך ענין ה'פרסא' הרוחנית בין עולם לעולם, היא בדוגמת זה, כמו מסך המעלים כל כך על האור האלקי עד שהאור הנמשך דרכו אין בו עוד ממהות האור הראשון.

(ע"פ תו"א לך לך ד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם)